

УДК 378.014.25:342.733](477)](045)

DOI <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2026.109.42>

Щербань О. Ю.

ОСОБЛИВОСТІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

У статті здійснено комплексний аналіз нормативно-правового забезпечення міжнародної діяльності закладів вищої освіти України в умовах євроінтеграційних трансформацій. Констатовано, що інтернаціоналізація вищої освіти є стратегічним чинником підвищення її якості, конкурентоспроможності та інтеграції до Європейського простору вищої освіти та наголошено на необхідності системного осмислення ефективності чинної нормативної бази, яка регулює міжнародне співробітництво університетів. Автором визначено, що правове забезпечення має багаторівневий характер і охоплює конституційні норми, галузеве законодавство, підзаконні акти, міжнародні договори та локальні нормативні документи університетів. Проаналізовано положення Конституції України, які легітимізують участь закладів вищої освіти у міжнародних програмах, закріплюють пріоритет ратифікованих міжнародних договорів та визначають міжнародне співробітництво як складову державної політики. Доведено, що ці норми створюють вищий рівень правових гарантій для реалізації академічної мобільності, спільних освітніх програм і міжнародних наукових проєктів. Розкрито регуляторний потенціал Законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту», які визначають принцип інтеграції у світовий освітній простір, автономію університетів та основні напрями міжнародного співробітництва. Окреслено роль підзаконних актів Кабінету Міністрів України та Міністерства освіти і науки України у процедурному забезпеченні академічної мобільності, фінансування міжнародних проєктів, акредитації спільних програм та реєстрації міжнародних науково-технічних ініціатив. Проаналізовано значення міжнародних договорів, двосторонніх угод і меморандумів як інструментів гармонізації освітніх стандартів, взаємного визнання кваліфікацій та розвитку академічних обмінів. Узагальнено, що нормативно-правова система створює комплексні передумови для функціонування університетів як активних суб'єктів міжнародної діяльності, однак ефективність її реалізації залежить від узгодженості державної політики, фінансових механізмів та локальних стратегій інтернаціоналізації.

Ключові слова: нормативно-правове забезпечення, міжнародна діяльність, заклади вищої освіти, конституційні норми, міжнародні договори, співробітництво, якість освіти, інтернаціоналізація.

Сучасний етап розвитку вищої освіти характеризується поглибленням процесів інтернаціоналізації, розширенням академічної мобільності та інтеграцією національних освітніх систем до глобального освітнього простору. Міжнародна діяльність закладів вищої освіти (ЗВО) стає стратегічним напрямом їх розвитку, інструментом підвищення конкурентоспроможності, якості освітніх послуг та наукових досліджень. В умовах євроінтеграційного курсу України особливого значення набуває функціонування цілісного нормативно-правового механізму, що забезпечує ефективну реалізацію міжнародної співпраці, академічної мобільності, участі у міжнародних проєктах та програмах.

Дослідженням нормативно-правової бази, що забезпечує функціонування ЗВО, займається низка науковців: Бойко О., Чабан О. (аналіз нормативно-правового забезпечення якості вищої освіти), Безбородько О. (стандартизація вищої освіти), Бесчастний В. (створення нової нормативно-правової бази державного управління вищою освітою), Волівач А. (нормативно-правове забезпечення якості освіти ВНЗ), Ржечицька С. (законодавче і нормативно-правове забезпечення діяльності ЗВО), Романинець М. (правові аспекти функціонування ЗВО), Сербенюк С. (правові засади міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти в Україні), Хомишин І. (сучасний стан стандартизації вищої освіти в Україні), Чирва Г. (нормативно-правове регулювання діяльності ЗВО) та інших. Проте питання нормативно-правового забезпечення міжнародної діяльності ЗВО не дістали належного висвітлення.

Метою дослідження є комплексний аналіз нормативно-правового забезпечення міжнародної діяльності ЗВО України, визначення його структури, особливостей функціонування та ролі у процесах інтернаціоналізації вищої освіти.

Інтеграція України до Європейського освітнього простору робить міжнародну діяльність ключовим чинником конкурентоспроможності вищої освіти та обов'язковою умовою підготовки фахівців за світовими стандартами. Це зумовлює необхідність аналізу ефективності нормативно-правової бази, що регулює міжнародне співробітництво ЗВО. Нормативно-правове забезпечення міжнародного співробітництва ЗВО України має багаторівневий і системний характер та охоплює норми конституційного, законодавчого, підзаконного, міжнародно-правового та локального рівнів. Його основу становлять положення Конституції України, в яких закладено фундаментальні правові основи цієї діяльності через низку ключових принципів та норм, що стосуються зовнішньої політики, освіти та правового статусу міжнародних договорів. Найбільш пряма та важлива норма, що стосується міжнародної діяльності, проголошена в Статті 9: «чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України». Ця стаття забезпечує пряму дію ратифікованих міжнародних документів на території України, надаючи легітимності участі ЗВО у міжнародних програмах та проєктах.

Стаття 18 легітимізує міжнародну співпрацю університетів як частину державної політики, надає можливість участі у міжнародних освітніх і наукових програмах саме як частини державної політики, визнає загальну модель поведінки України на міжнародній арені як мирну, взаємовигідну співпрацю, що відповідає національним інтересам. Стаття 18 обумовлює підхід до міжнародних стандартів освіти і науки через гармонізацію української освіти з міжнародними стандартами, участь в Болонському процесі, взаємне визнання кваліфікацій та дипломів, підтримку мобільності студентів і викладачів. Стаття 53 проголошує право людини на освіту і закріплює низку гарантій щодо її доступності й якості. Стаття має прямий вплив на організацію міжнародної діяльності університетів, оскільки міжнародна співпраця є інструментом підвищення якості освіти, а університети зобов'язані забезпечувати доступ до сучасних освітніх технологій, у тому числі міждержавних, а міжнародна мобільність сприяє реалізації права на «здобуття вищої освіти на конкурсній основі» [2].

Конституція України визначає обов'язок держави підтримувати конкурентні стандарти освіти та надає вищий рівень правового захисту міжнародній діяльності ЗВО. Вона гарантує пріоритет ратифікованих міжнародних договорів і спрямовує зовнішню політику на інтеграцію в глобальний освітній простір.

Більш детальне регулювання механізмів міжнародної діяльності (академічна мобільність, спільні програми, фінансування) висвітлюють Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту» та підзаконні нормативно-правові акти. Закон України «Про освіту» (від 05.09.2017 № 2145-VIII) є рамковим законодавчим актом, який встановлює основні засади та принципи освітньої діяльності в Україні. Стаття 6 цього закону закріплює принцип інтеграції української освіти у світовий та європейський освітній простір, є стратегічною та юридичною підставою для всіх міжнародних ініціатив ЗВО. Частина XI присвячена міжнародному співробітництву і містить статті, які прямо регулюють міжнародні зобов'язання закладів освіти, дозволяють формалізувати міжнародні зв'язки, брати участь у глобальних освітніх процесах і забезпечувати мобільність студентів та викладачів.

Стаття 82 «Міжнародне співробітництво у системі освіти» надає освітнім закладам широкі повноваження й інструменти для ведення транснаціональної діяльності. Завдяки цим нормам університети можуть формувати стратегічні міжнародні партнерства, залучати ресурси, брати участь у глобальних проєктах та розвивати освітню мобільність [12]. У статті 83 «Участь у міжнародних дослідженнях якості освіти» передбачено, що держава підтримує об'єктивну оцінку якості освіти у міжнародному середовищі. Участь в міжнародних дослідженнях відкриває університетам можливість порівнювати свої показники з глобальними, підвищувати стандарти, коригувати освітню стратегію на основі отриманих порівняльних даних. Стаття 84 «Міжнародна академічна мобільність» створює правову базу для академічної мобільності – обміну студентами та викладачами, створення програм подвійних дипломів, спільних наукових магістерських чи докторських програм, – сприяючи інтеграції українських ЗВО у міжнародний освітній простір та підвищенню конкурентоспроможності вітчизняної освіти [13]. Закон України «Про освіту» визначає засадничі можливості для міжнародної діяльності, проте його загальні норми потребують деталізації. Практична реалізація цих прав ЗВО здійснюється через механізми Закону «Про вищу освіту» та підзаконні акти МОН.

Закон України «Про вищу освіту» (від 01.07.2014 № 1556-VII) встановлює правові, організаційні та фінансові засади функціонування системи вищої освіти, враховуючи принципи автономії університетів, поєднання освіти з наукою та виробництвом. Однією з ключових складових цього законодавчого акту є міжнародне співробітництво ЗВО як інструмент інтеграції українських ЗВО у світовий освітній простір, підвищення якості освіти й наукових досліджень [5].

У Законі передбачено спеціальний розділ, присвячений міжнародній діяльності – Розділ XIII «Міжнародне співробітництво», що формалізує взаємини ЗВО з іноземними університетами, організаціями, науковими установами через підтримку укладення договорів, встановлення прямих зв'язків між університетами, науковими інституціями, міжнародними організаціями тощо (Стаття 74 «Державна політика у сфері міжнародного співробітництва»). Ключовою для ЗВО є Стаття 75 «Основні напрями міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти», оскільки нею конкретизовано право ЗВО укладати договори й встановлювати прямі контакти з іноземними університетами, науковими установами, підприємствами, фондами та міжнародними організаціями, а також виокремлено перелік напрямів міжнародного співробітництва. Закон чітко визначає поняття «академічна мобільність» та гарантує збереження місця навчання у рідному університеті і (за певних умов) виплату стипендії. Закон України «Про вищу освіту» гарантує автономію ЗВО у міжнародній діяльності, зокрема право на створення транскордонних структурних підрозділів. Це перетворює університети на активних суб'єктів міжнародного співробітництва, які здатні самостійно формувати зовнішню політику та конкурувати в Європейському освітньому просторі.

Проте, успішна реалізація цих прав залежить від чіткості та повноти супутніх підзаконних актів (постанов Кабінету Міністрів України (КМУ), наказів та рекомендацій Міністерства освіти і науки (МОН) України), які формують безпосередні регуляторні механізми функціонування міжнародного співробітництва. Ці акти виконують функцію деталізації, процедурного закріплення та оперативного регулювання процесів інтернаціоналізації. Серед них виокремлюємо нормативні акти КМУ, які регулюють загальнодержавні та фінансові механізми, що стосуються міжнародного співробітництва. Зокрема, Постанова КМУ «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну

мобільність» (від 12.08.2015 р. № 579) – системоутворювальний підзаконний акт у сфері інтернаціоналізації вищої освіти України. Документ визначає правові та організаційні засади реалізації мобільності для здобувачів освіти та науково-педагогічних працівників, окреслює її форми, тривалість, підстави та порядок участі. У контексті міжнародної діяльності університетів Положення виконує інтеграційну функцію, виступаючи нормативним механізмом реалізації стратегій інтернаціоналізації та інструментом включення українських ЗВО до Європейського простору вищої освіти [4].

Постанова КМУ від 14.01.2025 р. № 28 «Про Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для підтримки пріоритетних напрямів наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, наукової і науково-технічної діяльності ЗВО та наукових установ» регулює процедури, звітність та контроль за цільовим використанням коштів, у тому числі тих, що можуть бути залучені для міжнародних наукових проєктів [9].

Накази МОН України є найбільш оперативними та деталізованими регуляторними інструментами, що безпосередньо впливають на щоденну діяльність ЗВО. Не можемо залишити поза увагою наказ МОН України від 15.05.2024 р. № 686, що регулює ліцензування та акредитацію освітніх програм. Він містить специфічні вимоги до спільних освітніх програм (Double/Joint Degree), передбачених Ст. 5 ЗУ «Про вищу освіту». Ці вимоги стосуються узгодження навчальних планів, використання ECTS та процедур видачі документів про освіту, забезпечуючи правову основу для міждержавної співпраці в підготовці педагогів [8].

Наказ від 20.11.2017 № 1507 «Про затвердження Порядку реєстрації міжнародних науково-технічних програм і проєктів, що виконуються в рамках міжнародного науково-технічного співробітництва українськими вченими, а також грантів, що надаються в рамках такого співробітництва» забезпечує формалізацію міжнародних наукових відносин, що є важливим для фінансової та бухгалтерської звітності. Реєстр, створений на підставі цього наказу, є джерелом офіційних даних про активність ЗВО у міжнародній науковій сфері, що використовується для моніторингу та оцінки їхньої ефективності. Для закладів освіти виконання цього Порядку є юридичним обов'язком [10].

Низка наказів МОН, які є частиною підзаконного нормативно-правового забезпечення міжнародної діяльності, зосереджені на адмініструванні мобільності, контролі використання коштів та реалізації міжнародних проєктів ЄС. Серед них Наказ МОН від 04.04.2024 р. № 463 «Про внесення змін до складу Комісії з розгляду заяв і документів для участі в програмах академічної мобільності відповідно до міжнародних договорів України про співробітництво в галузі освіти і науки» [7]; Наказ МОН від 25.09.2017 р. № 1307 Про реалізацію проєкту ЄС «Стимулювання інтернаціоналізації досліджень шляхом запровадження системи забезпечення якості третього рівня вищої освіти у відповідності до Європейських вимог» [15]; Наказ МОН від 25.09.2017 р. № 1308 Про реалізацію проєкту ЄС «Розвиток потенціалу студентської мобільності у вищій освіті в Україні і Сербії» [14]; Наказ МОН від 28.02.2017 р. № 329 «Про визначення основних напрямів використання бюджетних коштів відповідно до міжнародних договорів України на 2017 рік» [1].

Окремим аспектом провадження міжнародної діяльності є міжнародні договори України. Відповідно до Закону України «Про міжнародні договори України» (від 29.06.2004 № 1906-IV з урахуванням змін і доповнень, внесених у 2014, 2019, 2021, 2022 роках) міжнародні договори є частиною національного законодавства після ратифікації Верховною Радою [10; 11]. Закон забезпечує нормативно-правові засади, які надають міжнародним договорам та угодам загальнодержавну юридичну силу; забезпечує прозорість і законність укладення міжнародних зобов'язань України, що сприяє уніфікації та належному правовому супроводу міжнародної діяльності держави, у тому числі в освітній сфері. Міжнародні угоди формують правовий фундамент для академічної співпраці України, а впровадження європейських стандартів забезпечує мобільність, спільні програми та подвійні дипломи. Імплементация цих норм у національне законодавство гарантує визнання іноземних кваліфікацій та повну гармонізацію освіти зі світовими вимогами.

Серед чинних двосторонніх/багатосторонніх угод, меморандумів та програм, що створюють правове поле для міжнародної співпраці ЗВО в Україні зазначимо наступні: Угода між КМУ та Урядом Республіки Молдова про співробітництво у сфері вищої освіти № 231 від 17.03.2023, яка спрямована на розвиток академічних обмінів, участь студентів у конкурсах/олімпіадах, визнання кваліфікацій [19]; Програма співробітництва України та Австрії у галузях освіти, науки та культури (2025–2030) від 15.01.2025 – рамкова програма, що відкриває можливості для спільних програм, українознавчих ініціатив та академічної мобільності [16]; Меморандум про взаєморозуміння між МОН України та Британською Радою на 2016-2019 рр. від 8.12.2015 року, який окреслює приклади співпраці у вищій освіті та мовній підготовці, передбачає розвиток проєктів, підвищення кваліфікації викладачів, академічний обмін [3].

Значну роль у правовому забезпеченні міжнародної діяльності відіграють положення про університети та їхні статuti. Статут, розроблений згідно положенням Закону України «Про вищу освіту» та інших законів і затверджений наказом МОН із обов'язковою реєстрацією в Міністерстві юстиції, встановлює статус університету як юридичної особи, що здійснює освітню, наукову, господарську та іншу діяльність; повноваження на укладення та адміністрування договорів і угод, зокрема міжнародного характеру; правила співпраці з іноземними закладами освіти та науковими установами; участь у програмах обміну студентами, викладачами та науковцями; основні напрями міжнародної діяльності в контексті освітніх, наукових та культурних обмінів (Статті 15, 27, 32, 34, 36, 70) [6].

Статути університетів встановлюють загальні положення, а з метою практичної реалізації міжнародної діяльності університетами розробляються та затверджуються внутрішні положення, які визначають організаційні засади міжнародної діяльності. Аналіз нормативних документів педагогічних університетів дає підстави стверджувати, що положення та статути виконують ключову роль у правовому забезпеченні міжнародної діяльності. Зокрема, положення встановлюють, що університет має право укладати договори про співпрацю з іноземними ЗВО, науковими установами, організаціями у відповідності з чинним законодавством України. Це стосується угод щодо налагодження міжнародних зв'язків та провадження міжнародної діяльності в галузі освіти, науки, спорту, мистецтва й культури [17; 19].

Положення та статути визначають правові механізми академічної мобільності студентів і викладачів включно з деталізацією процедур участі у програмах обміну, іноземних стажуваннях, організації міжнародних конференцій, що важливо для інтеграції університету у світову академічну спільноту. Ці положення часто деталізують спеціальні процедури академічної мобільності як елемент міжнародної стратегії університету або стратегії інтернаціоналізації [16; 17; 19].

Висновки та перспективи подальших розвідок напруму. Нормативно-правове забезпечення міжнародного співробітництва ЗВО України має багаторівневий і системний характер. Його основу становлять положення Конституції України, закони «Про освіту», та «Про вищу освіту», які визначають право університетів на здійснення міжнародної діяльності, участь у програмах академічної мобільності, реалізацію спільних освітніх і наукових проєктів, укладання міжнародних договорів про співпрацю. Підзаконні акти КМУ та МОН України конкретизують механізми реалізації цих прав, зокрема процедури академічної мобільності, визнання результатів навчання, акредитації освітніх програм, участі в міжнародних грантових програмах. Важливим компонентом є міжнародно-правові зобов'язання України в межах Болонського процесу, міжнародних договорів та програм Європейського Союзу, що забезпечують гармонізацію національного законодавства із європейськими стандартами. На інституційному рівні міжнародне співробітництво регламентується статутами та внутрішніми положеннями університетів. Загалом чинна нормативно-правова база створює правові передумови для інтеграції українських ЗВО до Європейського простору вищої освіти та розвитку академічної дипломатії, водночас вона потребує подальшого вдосконалення з урахуванням сучасних євроінтеграційних процесів і викликів воєнного часу.

Використана література:

1. Про визначення основних напрямів використання бюджетних коштів відповідно до міжнародних договорів України на 2017 рік : Наказ МОН від 28 лютого 2017 р. № 329 URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/npa/5a1fea1a65a03.pdf> (дата звернення: 24.02.2026).
2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР: станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 24.02.2026).
3. Меморандум про взаєморозуміння між МОН України та Британською Радою на 2016-2019 рр. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/mizhnarodna/mou-bc-moes-ukraine-dec2015.pdf> (дата звернення: 24.02.2026).
4. Постанова КМУ «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність»: № 579 від 12 серпня 2015 р. *Урядовий портал*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/248409199> (дата звернення: 24.02.2026).
5. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII : станом на 1 січ. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 24.02.2026).
6. Про внесення змін до складу Комісії з розгляду заяв і документів для участі в програмах академічної мобільності відповідно до міжнародних договорів України про співробітництво в галузі освіти і науки : Наказ МОН України від 04.04.2024 № 463. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-vnesennya-zmin-do-skladu-komisiyi-z-rozglyadu-zayav-i-dokumentiv-dlya-uchasti-v-programah-akademichnoyi-mobilnosti-vidpovidno-do-mizhnarodnih-dogovoriv-ukrayini-pro-spivrobitnictvo-v-galu> (дата звернення: 24.02.2026).
7. Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Наказ МОН України. № 686 від 15 травня 2024 р. *Офіційний вебпортал Міністерства освіти і науки України*. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-polozhennia-pro-akredytatsiiu-osvitnikh-program-za-iakumu-zdiisniuiet-sia-pidhotovka-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-zareiestrovanyi-u-ministerstvi-iustystii-ukrainy-04-lypnia-2> (дата звернення: 24.02.2026).
8. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для підтримки пріоритетних напрямів наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, наукової і науково-технічної діяльності закладів вищої освіти та наукових установ : Постанова КМУ від 14.01.2025 № 28 : станом на 3 лют. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/28-2025-%D0%BF#Text> (дата звернення: 24.02.2026).
9. Про затвердження Порядку реєстрації міжнародних науково-технічних програм і проєктів, що виконуються в рамках міжнародного науково-технічного співробітництва українськими вченими, а також грантів, що надаються в рамках такого співробітництва : Наказ МОН України від 20.11.2017 № 1507. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1564-17#Text> (дата звернення: 24.02.2026).
10. Про міжнародні договори України : Закон України від 29.06.2004 № 1906-IV : станом на 15 берез. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text> (дата звернення: 24.02.2026).
11. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII : станом на 1 січ. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 24.02.2026).
12. Про освіту. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19?find=1&text=міжнарод#n1217> (дата звернення: 25.02.2026).

13. Про реалізацію проекту ЄС «Розвиток потенціалу студентської мобільності у вищій освіті в Україні і Сербії»: Наказ МОН від 25 вересня 2017 р. № 1308 URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/npa/5a1fea030cb83.pdf> (дата звернення: 24.02.2026).
14. Про реалізацію проекту ЄС «Стимулювання інтернаціоналізації досліджень шляхом запровадження системи забезпечення якості третього рівня вищої освіти у відповідності до Європейських вимог»: Наказ МОН від 25 вересня 2017 р. № 1307. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/npa/5a1fea037db55.pdf> (дата звернення: 24.02.2026).
15. Програма співробітництва у галузях освіти, науки та культури між КМУ та Урядом Республіки Австрія на 2025–2030 роки. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/040_001-25#Text (дата звернення: 24.02.2026).
16. Стратегія інтернаціоналізації 2023–2028 роки. С. 6. URL: https://drive.google.com/file/d/1bCW17cIPUH_6-3TjCO5u-QUbqxVWQrwbC/view (дата звернення: 23.02.2026).
17. СумДПУ – Офіційний сайт Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка. С. 5–7, 40 URL: https://sspu.edu.ua/images/2022/docs/polozhennia/statut_sumdpu_2022_f1e29.pdf (дата звернення: 23.02.2026).
18. Угода між КМУ та Урядом Республіки Молдова про співробітництво в сфері вищої освіти. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/498_001-22#Text (дата звернення: 24.02.2026).
19. Університет. С.7. URL: https://pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/ST001.pdf (дата звернення: 23.02.2026).

References:

1. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy (2017). *Pro vyznachennia osnovnykh napriamiv vykorystannia biudzhetykh koshtiv vidpovidno do mizhnarodnykh dohovoriv Ukrainy na 2017 rik* [On determining the main directions of the use of budget funds in accordance with international treaties of Ukraine for 2017] (Nakaz No. 329). <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/npa/5a1fea1a65a03.pdf> [in Ukrainian]
2. Verkhovna Rada Ukrainy. (1996). *Konstytutsiia Ukrainy* [Constitution of Ukraine] (Zakon No. 254k/96-VR). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian]
3. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2015). *Memorandum pro vzaiemorozuminnia mizh MON Ukrainy ta Brytanskoiu Radoiu na 2016–2019 rr.* [Memorandum of understanding between the Ministry of Education and Science of Ukraine and the British Council for 2016–2019]. <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/mizhnarodna/mou-bc-moes-ukraine-dec2015.pdf> [in Ukrainian]
4. Kabinet Ministriv Ukrainy (2015). *Pro zatverdzhennia Polozhennia pro poriadok realizatsii prava na akademichnu mobilnist* [On approval of the Regulations on the procedure for exercising the right to academic mobility] (Postanova No. 579). <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/248409199> [in Ukrainian]
5. Verkhovna Rada Ukrainy. (2014). *Pro vishchu osvitu* [On higher education] (Zakon No. 1556-VII). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukrainian]
6. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2024). *Pro vnesennia zmin do skladu Komisii z rozghliadu zaiav i dokumentiv dlia uchasti v prohramakh akademichnoi mobilnosti vidpovidno do mizhnarodnykh dohovoriv Ukrainy pro spivrobotnytstvo v haluzi osvity i nauky* [On introducing changes to the composition of the Commission for considering applications and documents for participation in academic mobility programs in accordance with international treaties of Ukraine on cooperation in the field of education and science] (Nakaz No. 463). <https://mon.gov.ua/npa/pro-vnesennya-zmin-do-skladu-komisiyi-z-rozglyadu-zayav-i-dokumentiv-dlya-uchasti-v-programah-akademichnoyi-mobilnosti-vidpovidno-do-mizhnarodnih-dohovoriv-ukrayini-pro-spivrobotnytstvo-v-galu> [in Ukrainian]
7. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2024). *Pro zatverdzhennia Polozhennia pro akredytatsiiu osvitnikh prohram, za yakymy zdiisniuietsia pidhotovka zdobuvachiv vyshchoi osvity* [On approval of the Regulations on the accreditation of educational programs for which higher education applicants are trained] (Nakaz No. 686). <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-polozhennia-pro-akredytatsiiu-osvitnikh-prohram-za-iakymy-zdiisniuietsia-pidhotovka-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-zareiestrovany-i-u-ministerstvi-iustytysii-ukrainy-04-lypnia-2> [in Ukrainian]
8. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2025). *Pro zatverdzhennia Poriadku vykorystannia koshtiv, peredbachenykh u derzhavnomu biudzheti dlia pidtrymky priorytetnykh napriamiv naukovykh doslidzen i naukovo-tekhnichnykh (eksperymentalnykh) rozrobok, naukovo i naukovo-tekhnichnoi diialnosti zakladiv vyshchoi osvity ta naukovykh ustanov* [On approval of the Procedure for the use of funds provided in the state budget to support priority areas of scientific research and scientific-technical (experimental) developments, scientific and scientific-technical activities of higher education institutions and scientific institutions] (Postanova No. 28). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/28-2025-%D0%BF#Text> [in Ukrainian]
9. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2017). *Pro zatverdzhennia Poriadku reiestratsii mizhnarodnykh naukovo-tekhnichnykh prohram i proektiv, shcho vykonuiutsia v ramkakh mizhnarodnoho naukovo-tekhnichnoho spivrobotnytstva ukrainskymy vchenymy, a takozh hrantiv, shcho nadaiutsia v ramkakh takoho spivrobotnytstva* [On approval of the Procedure for registration of international scientific and technical programs and projects carried out within the framework of international scientific and technical cooperation by Ukrainian scientists, as well as grants provided within the framework of such cooperation] (Nakaz No. 1507). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1564-17#Text> [in Ukrainian]
10. Verkhovna Rada Ukrainy. (2004). *Pro mizhnarodni dohovory Ukrainy* [On international treaties of Ukraine] (Zakon No. 1906-IV). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text> [in Ukrainian]
11. Verkhovna Rada Ukrainy. (2017). *Pro osvitu* [On education] (Zakon No. 2145-VIII). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian]
12. Verkhovna Rada Ukrainy. (2017). *Pro osvitu* [On education] (Zakon No. 2145-VIII). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19?find=1&text=мiжнарод#n1217> [in Ukrainian]
13. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2017). *Pro realizatsiiu proektu YeS “Rozvytok potentsialu studentskoi mobilnosti u vyshchii osviti v Ukraini i Serbii”* [On the implementation of the EU project “Development of student mobility capacity in higher education in Ukraine and Serbia”] (Nakaz No. 1308). <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/npa/5a1fea030cb83.pdf> [in Ukrainian]
14. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2017). *Pro realizatsiiu proektu YeS “Stymulivannia internatsionalizatsii doslidzen shliakom zaprovadzhennia systemy zabezpechennia yakosti tretogo rivnia vyshchoi osvity u vidpovidnosti do Yevropeiskykh vymoh”* [On the implementation of the EU project “Stimulating the internationalization of research through the introduction of a quality assurance system for the third level of higher education in accordance with European requirements”] (Nakaz No. 1307). <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/npa/5a1fea037db55.pdf> [in Ukrainian]

15. Kabinet Ministriv Ukrainy & Uriad Respubliki Avstriia. (2025). *Prohrama spivrobitnytstva u haluziakh osvity, nauky ta kultury mizh KMU ta Uriadom Respubliki Avstriia na 2025–2030 roky* [Program of cooperation in the fields of education, science and culture between the Cabinet of Ministers of Ukraine and the Government of the Republic of Austria for 2025–2030]. https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/040_001-25#Text [in Ukrainian]
16. *Stratehiiia internatsionalizatsii 2023-2028 roky* [Internationalization strategy 2023-2028]. (2023). https://drive.google.com/file/d/1b-CW17cIPUH_6-3TjCO5uQUbqxBWQrwbC/view [in Ukrainian]
17. Sumskiy derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni A. S. Makarenka. (2022). *Statut Sumskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni A. S. Makarenka* [Statute of the Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko]. https://sspu.edu.ua/images/2022/docs/polozhennia/statut_sumdpu_2022_f1e29.pdf [in Ukrainian]
18. Kabinet Ministriv Ukrainy ta Uriad Respubliki Moldova. (2022). *Uhoda mizh KMU ta Uriadom Respubliki Moldova pro spivrobitnytstvo v sferi vyshchoi osvity* [Agreement between the Cabinet of Ministers of Ukraine and the Government of the Republic of Moldova on cooperation in the field of higher education]. https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/498_001-22#Text [in Ukrainian]
19. Pivdenoukrainskyi natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni K.D. Ushynskoho. (2016). *Statut* [Statute]. https://pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/ST001.pdf [in Ukrainian]

O. Shcherban. Features of the regulatory and legal framework for the international activities of higher education institutions in Ukraine

The article analyses the regulatory and legal framework governing the international activities of Ukrainian higher education institutions within European integration. It is stated that the internationalisation of higher education is a strategic factor for improving its quality, competitiveness, and integration into the European Higher Education Area. The author determines that the legal framework is multi-level and encompasses constitutional norms, sectoral legislation, subordinate acts, international treaties, and local regulatory documents of universities. The provisions of the Constitution of Ukraine that legitimise the participation of higher education institutions in international programmes, enshrine the priority of ratified international treaties and define international cooperation as a component of state policy are analysed. The article reveals the regulatory potential of the Laws of Ukraine “On Education” and “On Higher Education”, which define the principle of integration into the global educational space, the autonomy of Ukrainian universities and the main directions of international cooperation. The role of subordinate acts of the Cabinet of Ministers of Ukraine and the Ministry of Education and Science of Ukraine in the procedural support of academic mobility, financing of international projects, accreditation of joint programmes and registration of international scientific and technical initiatives is outlined. The significance of international treaties, bilateral agreements and memoranda as instruments for harmonising educational standards is emphasised. It is concluded that the regulatory and legal system creates comprehensive prerequisites for the functioning of universities as active participants in international activities, but the effectiveness of such system implementation depends on the coordination of state policy, financial mechanisms, and local internationalisation strategies.

Key words: *regulatory and legal support, international activity, higher education institutions, constitutional norms, international treaties, cooperation, quality of education, internationalisation.*

Дата першого надходження статті до видання: 27.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 22.05.2026

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу
CC BY 4.0